

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

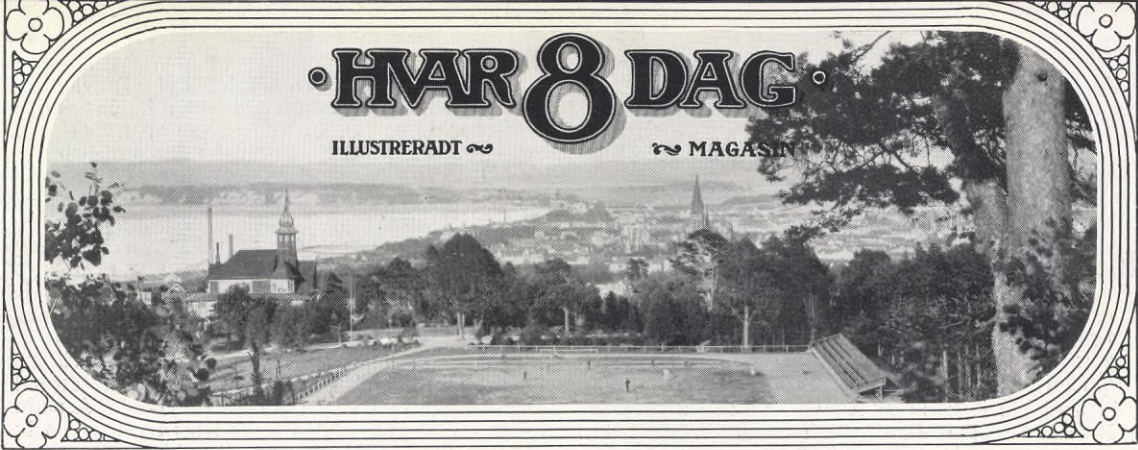
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

PANORAMA ÖFVER JÖNKÖPING. — FOTO. HOLM & Co., JÖNKÖPING.

14:DE ÅRG.

DEN 24 NOVEMBER 1912.

Nº 8

Foto. Jeger, Sthlm.

Klubb: Bengt Sjöbergers.

Oscar Balin

Med glad öfverraskning erfor man, att K. vetenskapsakademien den 12 dennes funnit sig berättigad att för andra gången vira Nobelprisets gyllne lager kring en svensk mans hjessa. Första gången skedde detta redan 1903, då priset i kemi under samfärd internationell tillslutning tilldelades Svante Arrhenius för hans banbrytande arbeten på kemiens område. Sedan dess ha tre svenska medborgare erhållit Nobelbelöningar af andra prisutdelande korporationer: 1908 fick K. P. Arnoldson halfva fredspriset af norska stortinget, 1909 Selma Lagerlöf litteraturpriset af Svenska akademien, 1911 A. Gullstrand medicinpriset af Karolinska institutet. Det är dessutom en offentlig hemlighet, att endast en för tidig död hindrade Knut Johan Ångström att 1910 komma i åtnjutande af fysikprisets hedersbevisning. Nu har detsamma i stället tillfallit en det praktiska lifvets man, öfveringenjören Gustaf Dalén, med hvilken den första femkransen svenska Nobelpristagare sålunda är fylld. Längre kan det ej dröja, innan den andra påbörjas: The Svedberg i Uppsala står i hvarje fall färdigrustad att när som helst mottaga den naturvetenskapliga världens högsta segerbelöning.

Öfveringenjör *Gustaf Dalén* är född i Stenstorp i Skaraborgs län den 30 november 1869, son till landtbrukaren därstädes Anders Johansson samt hans maka Lovisa Gustafva Andersdotter, och tillhörande en brödrarad, som på skilda fält — teologiens, juridikens och medicinens — ådagalagt sin studiebegåfning. Gustaf Dalén valde för sin del tekniken: kanske har han fått sitt påbrå därtill från mödernet; en morbroder var kapten i Väg- och vattenbyggnadskåren. Han började emellertid studera sent och först 1896 kunde han utexamineras från Chalmers' tekniska läroanstalt i Göteborg, där han fick sin grundläggande tekniska utbildning. Därefter studerade han ytterligare ett år vid det berömda Eidgenössisches Polytechnicum i Zürich, där så många svenskar förvärfvat sig fördjupning af sina ingenjörstudier. Återkommen till Sverige började han genast syssla med uppfinnartankar. Hans första experiment gällde varmluftsturbiner och han vann nu anställning vid Aktiebolaget De Laval's ångturbין och sedan vid Svenska karbid- och acetylenaktiebolaget. Här gjorde han den grundläggande uppfinning, som förde honom till hans nuvarande plats som öfveringenjör vid Aktiebolaget Gasaccumulator, hvilken han mottog 1906 och hvarmed han sedan 1909 förenar ställningen som verkställande direktör för Svenska aktiebolaget gasaccumulator. *Svenska* — ty tack vare Daléns uppfinningar har gasaccumulatorindustrin blifvit en världsindustri, som måst fördela sina tillverkningar på dotterbolag i olika länder.

Den nämnda grundläggande uppfinningen af ingenjör Dalén utgjorde en modifikation af äldre gasaccumulatorssystem. Den svenska gasaccumulatorn utgöres af en stålhallare, fylld af en med aceton indränkt och med asbest preparerad porös massa. Denna massa bildar ett system af kapillära rör ("hår-rör"), hvarigenom acetylenmolekylerna hindras från att hårdt prässas samman och därigenom fortplanta en eventuell explosion. På detta sätt har man vunnit den för automatisk fyrbelysning och signalering ovärderliga egenskapen hos accumulatorerna, att de praktiskt taget äro explosionsfria.

Den acetylen-gas, som erhålles ur dessa accumulatorer, den s. k. dissous-gasen, är alltid disponibel, utan att anordningar äro erforderliga med karbid eller vatten, och accumulatorerna hafva en så utomordentlig kapacitet, att de kunna upptaga gas upp till ett hundra gånger sin volym.

Gasaccumulatorn vann emellertid sin världs betydelse först genom öfveringenjör Daléns supplerande uppfinningar, af hvilka han själf håller före, att den s. k. solventilen närmast varit den, som förskaffat honom Nobelpriset.

Först kombinerades emellertid gasaccumulatorn med *blinkljuset*.

I fyra åstads-koms förr "blinket" genom ljusets periodiska afskärmande medels speglar eller linser. Öfveringenjör Dalén föredrog att låta ljuset själf blinka genom periodisk tändning och släckning. Han åstadkom detta på följande sätt:

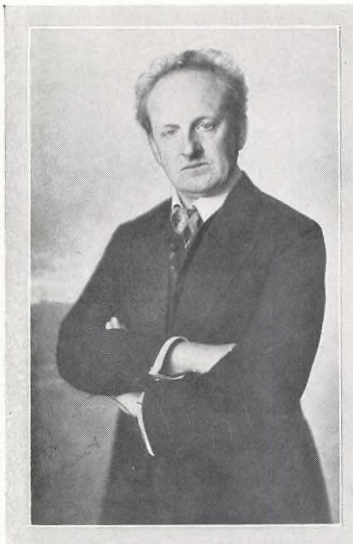
Från gasaccumulatorn fördes gasen i ett rör upp till en liten behållare, placerad strax under en s. k. evighetslåga och afstängd med en ventil. Accumulatorns gastryck öppnar ventilen och den lilla behållaren fyller. Så snart den är fylld, slutes ventilen af sig själf och i samma ögonblick öppnar en med ventilen förbunden häfstång en öfre ventil till behållaren, som släpper ut behållarens lilla gasmängd mot evighetslågan. Gasen antändes och förbrinner på bräkdelen af en sekund med ett kort "klipp" af ljus, hvarpå det åter blir mörkt, till dess att nästa lilla gasmängd automatiskt utpressas och antändes. Detta fortgår, så länge det finnes någon gas kvar i accumulatorn.

Emellertid var det en brist, att ljuset med denna anordning "blinkade" äfven vid fullt dagsljus. Detta afhjälptes genom *solventilen*, som automatiskt afstänger gasen när det är dager, men osvikligen släpper den på, så fort det blir mörkt eller dimma. Solventilen låter öfveringenjör Dalén reglera med tillhjälp af två små stafvar, tillverkade af en metall med utomordentligt stor utvidningskoefficient, d. v. s. en metall, som vid uppvärmning synnerligen starkt utvidgar sig. Tillämpande den fysikaliska regeln, att mattsvarta kroppar begärligt absorbera ljusstrålar, transformerande dem i värme, under det att blanka kroppar repellerar ljusstrålarne, gjorde han den ena metallstaven blank, den andra sotad. Vid värmefluktuationer i luften ökas och minskas volymen hos de lika stora och af samma metall gjorda stafvarne fullkomligt lika, men vid fullt dagsljus absorberar den sotade staven flera ljusstrålar och blir därigenom något varmare och samtidigt något större än den andra. Denna volymdifferens föranleder rubbning af en häfstång, som därigenom stänger gasventilen, och lampan slocknar. Vid mörker eller dimma bortfaller anledningen till den sotade stafvens relativt större volym, den omtalade häfstängsrörelsen återgår — och gasventilen öppnas!

Denna uppfinning är nu så fullkomnad att med dylka apparater försedda fyra kunna sköta sig själfva upp till ett år, slockna vid daggryningen och tändas, då mörkret faller på, utan någon vidare egentlig tillsyn. Den har också funnit vidsträckt användning, bl. a. hela sydamerikanska kusten rundt, i den nya Panamakanalen o. s. v. För öfrigt har man börjat använda klippljuset äfven vid järnvägarne som signalljus. Det är redan infördt vid Gäfle—Dala järnvägen och underhandlingar pågå om dess införande äfven vid statsbanorna.

För öfrigt äro dessa uppfinningar icke öfveringenjör Daléns enda. Bl. a. har han vid järnvägsbelysning apterat acetylenljuset för "evighetslågor" och uppunnit en automatisk tryckregulator för lysgasverk, som förvärfvats för tysk fabriks räkning.

Som bekant drabbades öfveringenjör Dalén den 27 sistl. sept. af en svår olycka, i det han till följd af en gasexplosion förlorade synen. Att hoppas är, att detta dock icke skall hindra honom att fortsätta sin fruktbarande uppfinnarverksamhet.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.
GERHART HAUPTMANN. — Nobelpris
i litteratur.

till döds. I det gripande sociala drama "Die Weber" är det icke individen som kämpar och går under, men motivet är dock detsamma; i den enskilda människans ställe står här hopen, arbetarmassan.

Gerhart Hauptmanns alstring har varit rik och man har af hans hand ett stort antal dramer, Hanneles Himmelfahrt, Florian Geier, Michael Kramer o. a. Det diktverk, som man i författarens eget hemland satt högst, och som gifvit hans namn dess största glans är "Die versunkene Glocke", ett versifieradt konstnärsdrama med motiv ur nutiden men med handlingen förlagd till medeltiden.

Det utmärkande för Gerhart Hauptmanns diktning är ett starkt verklighetsinne, paradt med varm idealitet. Han är den klart seende och fintförmännande människoskildraren med en beundransvärd förmåga att i sina diktade gestalter inblåsa det levande lifvets ande.

*

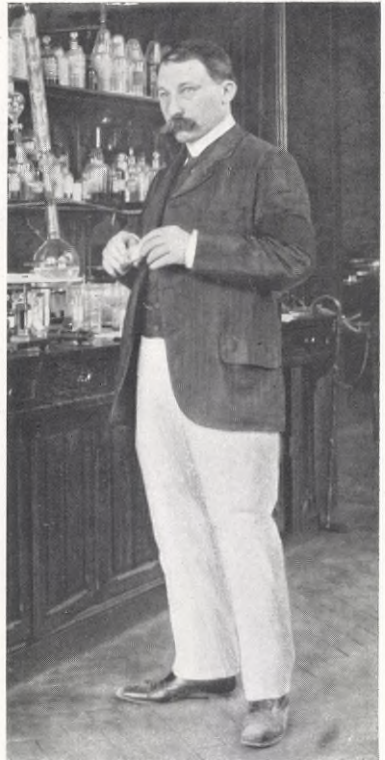
Nobelpriset i kemi har innevarande år delats mellan två fransmän, professorn vid universitetet i Nancy d:r V. Grignard för det af honom uppfunna s. k. Grignardska reagenset samt professorn vid universitetet i Toulouse P. Sabatier för hans metod att hydrera organiska föreningar vid närvaro af fint fördelade metaller.

Victor Grignard är född 1871 i Cherbourg, studerade under Barbier vid Lyons universitet, där han 1901 förvärfvade sig naturvetenskaplig doktorsgrad, och blef följande år docent. Från 1905 innehade han anställning som laborator först i Besançon, sedan i Lyon för att slutligen 1910 utnännas till professor i Nancy. Sin berömmelse har Grignard förvärfvat sig genom studiet af organomagnesiumföreningar och deras roll vid organiska synteser. Dessa föreningar äro mellanprodukter vid framställningen af talrika ämnen såsom karbinoler, syror o. s. v. och den Grignardska reaktionen, som begagnar sig af dessa mellanprodukter, utmärker sig för en vidsträckt

Den tyske författaren Gerhart Hauptmann har, samtidigt med att han firat sitt femtioårsjubileum och därvid af sina landsmän hyllats som Tysklands nu levande störste dramatiker, af Svenska akademien utmärkts med årets litterära Nobelpris.

Gerhart Hauptmann, född den 15 nov. 1862 i Salzbrunn Schlesien, och son till en där bosatt värdshusvärd, visade redan tidigt gryende konstnärsanlag. Vid konstskolan i Breslau studerade han till bildhuggare, men slog efter några år om och ägnade sig åt naturvetenskapliga studier.

Efter hand bröto sig hans diktareanlag fram, till en början dock endast helt famlande och osäkra. Först med det dystra bondedramat "Vor Sonnenaufgang", 1889 slog han igenom som författare. Motivet i detta drama är detsamma som, varieradt, återfinnes i de flesta af hans senare alster, den lifsförstörende konflikten mellan verkligheten och idealet, den hopplösa kampen att komma ut ur rådande dystra förhållanden och nå fram till det hägrande ljusa målet. Man kan nämna "Einsame Menschen", där mannen icke vågar göra valet mellan hustrun, som är honom likgiltig, och en annan kvinna, som han älskar, utan löser konflikten genom att taga sitt eget lif. Iven "Fuhrman Henschel" innesluter en kärlekskonflikt

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.
V. GRIGNARD. — Nobelpris i kemi.

NORSKT GÄSTSPEL.

På stora teatern i Göteborg pågår sedan någon tid ett intressant gästspel vid Fröberg-Sjöströmska sällskapet. Det är norska Nationalteatrets primadonna fru Ragna Wettergreen, som ställt sina krafter till förfogande för utförandet af den unge isländske dramatikern Jóhann Sigurjónssons fängslade skadespel "Bärg-Ejvind och hans hustru" och som i denna roll firar stora triumfer.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfversparre.
FRU RAGNA WETTERGREEN FRÅN
NORSKA NATIONALTEATERN, gästspe-
lar f. n. i Göteborg.

användbarhet, så att man numera kan syntetisera d. v. s. med konst framställa snart sagdt alla möjliga organiska föreningar på ett jämförelsevis lätt och bekvämt sätt, medan det tidigare varit dels omöjligt, dels ytterst besvärligt eller med lifslära förenadt. Under de närmaste åtta åren efter det Grignard i sin doktorsafhandling publicerat sin uppfinning, ha ej mindre än ett halft tusental afhandlingar offentliggjorts om undersökningar, verkställda med tillhjälp af detsamma, ett det bästa vittnesbörd om uppfinningens stora praktiska betydelse.

*

Paul Sabatier är äldre, född i Carcassonne i departementet Aude den 5 november 1854 och sedan 1882 professor i kemi i Toulouse. Sina förnämsta arbeten har han utfört tillsammans med professorn i kemi vid Institut catholique i Toulouse Jean Baptiste Senderens. Sabatier och Senderens ha i synnerhet ådagalagt den roll, vissa metaller, såsom nickel, platina, palladium, koppar o. s. v., spela såsom katalysatorer eller kontaktsubstanser. Kroppar hvilka på grund af sin kemiska byggnad borde kunna upptaga väte, men trots de kraftigaste medel icke kunde förmås därtill, braktes t. ex. lätt därtill genom tillsats af nickel i fint fördelat tillstånd och detta utan att den sålunda tillsatta metallen undergick den minsta konstaterbara förändring. Iven dessa upptäckter hafva fått den största praktiska betydelse.

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kllskld: *Leopold Sijversparre.*

hon efter många års fångenskap återvände till Sverige och såg sin son Svante Sture utestängd från den maktställning, hans fader innehaft, visade hon samma upphöjda fosterländska sinnelag, lät plikten mot fäderneslandet tala högre än blodets röst och blef Gustaf Vasa en trogen undersåte.

Den högtidliga aftäckningen af *Kristina Gyllenstierna-statyn* ägde rum den 16 nov. på Stockholms slotts yttre borggård i närvaro af konungen och den hemmavarande k. familjen, regeringens ledamöter, öfverståhållaren,

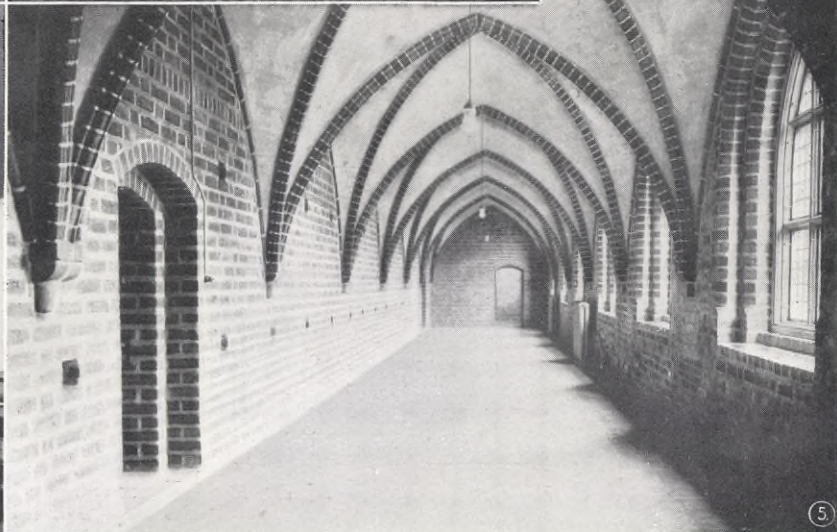
Statykommiténs ordförande amiralskan Lizinka Dyrssen redogjorde i ett kort anförande för Kristina Gyllenstiernas lifsgärning, särskildt dröjande vid det i samband med dagens högtidlighet stående historiska tillfälle, då Kristina Gyllenstierna efter sin makes, Sten Stures, kort förut inträffade död med hjältemod försvarade Sveriges hufvudstad mot Kristian II. Efter stadens genom inre tvedräkt förorsakade fall, försvarade hon med fara för eget lif inför danske kungen sin makes och hans anhängares rättvisa sak. Och när

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

C. FAGERBERGS FÖRSLAG TILL ENGELBREKTSSTATY FÖR FALUN.

GRÅBRÖDRAKLOSTRET I YSTAD I ÅTERSTÄLDT SKICK.

1. KLOSTRET sedt från vester. — 2. S:t GERTRUDS GILLES HERBERGE. — 3. GAFVEL, — 4. STORA SALEN. — 5. KORSGÅNGEN. 1 och 3 foto. Marcus, 2, 4 och 5 foto. Jonn, Ystad.
 Efter genomgången restaurering invigdes den 19 nov. det gamla Gråbrödraklostret i Ystad, känt som ett af Sveriges vackraste medeltidsminnen. — Klostret antages vara anlagt 1266 af riddaren Holmgar. Ar 1532 stormades det af lutheranerna och förvandlades till hospital för fattiga och sjuka men gjordes 1777 till kronobränneri. Senare förföll det till spannmålsmagasin, och till sist återstod endast ruiner. Stadsfullmäktige beslöto rifva dem, såsom vanprydan, men häftigt motstånd upphäde beslutet och i stället bestämdes klostrets restaurering. Medel erhöles genom anslag af stat och kommun samt gåvor af enskilda. I den restaurerade klosterbyggnaden kommer att inrymmas bibliotek och museum.

Det danska konungaparet har såsom H. S. D. i föregående nr omnämnt, velat aflägga sitt första besök vid det svenska hofvet. De höga gästerna anlände sålunda till Stockholm den 18 nov. och bereddades därvid ett lika varmt som ståtligt mottagande. Vid järnvägsstationen, där ett hederskompani ur Göta lifgarde paraderade, hälsades det danska konungaparet af konung Gustaf och den kungliga familjens öfriga hemmavarande medlemmar, därvid kronprinsessan representerade drottningen. Sedan stadsfullmäktiges ordförande d:r Sixten v. Friesen hälsat konungen och drottningen af Danmark välkomna, företogs färden till Slottet genom de rikt flaggsmäckade gatorna. Öfverallt vajade Dannebrogen bredvid svenska flaggan. Utanför centralstationen hade rests en areport med Dannebrogen sladdrande från tinnarne och vid ingången till Fredsgatan en stor triumfbåge, prydd med danska riksvapnet samt danska konungaparets krönta namnskiffer afvensom Stockholms och Köpenhamns vapen. Stora folkmassor voro i rörelse, med ovationer hyllande de kungliga gästerna.

GRANATEN.

SPECIALKORRESPONDENS TILL HVAR 8 DAG

FRÅN Anatolien blef han som värnpliktig inkallad under fanorna. Sju dygn använde han för att från sin hemtrakt komma till en liten hållplats vid banlinjen Eskichehir—Angora. Hans utrustning bestod vid framkomsten dit af en trasig segeldukssäck med ett knappt munförråd af några lökar, bröd och kött, beräknadt för en veckas uppehåll.

Fältlivets elementära fordringar voro honom obekanta, de moderna vapnen kände han knappt till.

Sex dagar senare var han i Konstantinopel efter en mördande färd i en öppen transportvagn. Kilometer efter kilometer asade sig den ändlösa raden af godsvagnar fram, alla sviktande under sin levande last. I solsken och i ösande regn intog soldaten tåligt sin lilla rutplats på vagnsgolvet utan att klaga. Hvilva kunde han ej få, därtill var utrymmet knappt, och sömnen vek från hans ögon, som fylldes af uppblåsande sand och grus, under det alla hans leder svullnade af det ovana stillasittandet och skakningarna i den hårdfjädrade godsvagnen.

Utanför en provisorisk kasernbyggnad i Stambul bibragtes han det första militära handlaget, lärde sig sköta sin mauser och förstå dess mekanism. Konsten att sikta och träffa var han inte okunnig i förut; hans hela ungdom och uppväxttid hade varit hans öfningstid i detta.

Strax därpå kom uppbrottsordern: till fronten.

Den värnpliktige hade tilldelats ny, gulbrun uniform med likfärgade benlindor, ett gevär och ett kartuschbälte. Segelsäcken på ryggen behöll han kvar, men det var ungefär lika litet i den nu, som då han lämnade Anatolien.

Trettio timmar fick han dröja vid Sirkedji, järnvägsstationen i Stambul, innan han kom med det tåg, som skulle föra honom till den armékår, han skulle tillhöra. Hans intendenturchefer hade ej förutsett detta sista dröjsmål eller ej gripits af en så enkel misstanke, som den, att om ingen rullande materiel fanns att tillgå, kunde inga transporter ske. Till slut, efter mera än ett helt dygns väntan kom så ett långt tåg in.

Det var fyllt af sårade och lemlästade soldater, hvilka returnerats i det hjälplösaste tillstånd. De lyftes utan vidare ut ur vagnarna, proviant vältrades in i finkorna, och de utkommanderade truppena i de öppna vagnarna. Dessa voro fulla af färska spår efter de sårade och sjuka, färgade af blod och i öfrigt nedklenade. Men — det var ju brådt. Armén behöfde förstärkningar, och dessa skulle snabbt sändas.

Åter började helvetesfärden med timslånga uppehåll, än af brist på kol för de dragande maskinerna, än emedan en stigning eller sättning af en bandel omöjliggjorde det öfverlastade tågets framfärd, än på grund af tågmöte. En bestämd tid för vare sig hvila eller måltider fanns inte. Med geväret mel-

lan knäna och renseln på ryggen måste de hopklämda soldaterna envist stanna kvar på sina platser.

Så voro de då framme. Resan som borde tagit tre timmar, hade pågått två dagar.

Aflastning och marsch till fots — framåt!

Vid Kuliba, en liten stad norr om Lüle Burgas, stod en armékolonn turkiskt artilleri. Till denna skulle som förstärkning sluta sig den kår, som var anatoliske värnpliktige tilldelats.

I spridd tågordning rörde sig de turkiska förstärkningstrupperna framåt. Soldaternas ben sviktade efter det långa stillasittandet, och det värkte bittert i de sömnrötta ögonen.

Regnperioden var inne, och vintern utlöste sig i ett intensivt regnande, som blötte upp och satte marschvägarne under vatten. Gytthan hängde som tjära vid de såriga fötterna, och till råga på allt började hungern göra sig gällande. Massor af proviant hade förts med tåget, men denna proviant var afsedd för de vid Lüle Burgas liggande trupperna — när blott transportmöjligheterna medgäfvos, att den från banlinjen kunde föras vidare inåt landet.

Hade färden med järnvägen varit ägnad att slå ned den unge fosterlandsförsvararens mod, om han var mottaglig för dystra intryck, var marschen genom oländiga trakter, nedbrända byar och ödelagda fält, det inte mindre. Mötte under järnvägsresan blott oräkneliga skaror af sårade och döende, som tjänat ut, slog nu i stället dödmannen slag på slag bland kamrater och väner.

Så hände det fruktansvärda.

På natten bivackerade sjutusen uttröttade soldater på bara marken. Vilde de sträcka ut kroppen på jorden sögo deras kläder till sig vatten ur de stora pölar, som mellan terrängens små kullar fyllde traktens sumpmark tiotal mil framåt. Fukten och kylan kilade sig in till den upphettade kroppen, feberhet af marsch, trötthet och brist på föda.

Annu ett dygn, och de skulle ju vara framme, en kort hvila och de borde göra sig beredda att taga ut det yttersta ur den undernädda kroppen.

Med hufvudet på segeldukssäcken och geväret på armen föll anatolien i sömn. Vattnet genomdränkte kappa och kläder, svepte honom i en famntag af skakande köld och frossa, men dödstrött sof han. Hans öde vakade, själf kunde han då slumra.

Vid horisontlinjen i själfva den grå dagningen dök upp en trupp gråklädda ryttare. En förstärkt turkisk fältvakt varnade med en smattrande salva. Några sadlar blefvo tomma, men hästarna stannade kvar vid de fallna ryttarne, tills både dessa och de själfva fördes undan bakom linjerna.

Den turkiska kåren blef ordnad till strid. Med gevären i handen hvilade turkarne i halfliggande ställning, färdiga att med mausern och det medförda lätta fältartilleriet taga mot den attack, de förutsågo från fiendens sida.

Det blef ett par minuters tyst väntan. Ej ett skott växlades mellan linjerna. Man började bland turkarne redan tro, att hela affären inskränkt sig till en skärmytsling med en dumdristig fientlig patrull.

Efter fotografier.

DEN LÖNNMÖRDADE KONSELJPRESIDENTEN J. CANALEJAS rådför sig med dåvarande utrikesministern G. PIETRO, nu Canalejas efterträdare t. v.

Kilohets Bengt Sjöströmsparva.

PLATSEN DÄR MORDET SKEDDE, framför en bokhandel, hvares fönster C. studerade vid öfverfallet.

Spanske konseljpresidenten *don José Canalejas y Mendez* nedsköts den 12 nov. i närheten af inrikesdepartementets byggnad i Madrid af en spansk anarkist Manuel Pardinas Serrato, hvilken omedelbart därefter begick självmord. Den ohyggliga händelsen väckte i Madrid allmän sorg, butikerna stängdes, teatrarne inställde sina representationer och såväl offentliga som enskilda byggnader sorgsmyckades. Vid bisättningen i Panteon, bevisades, på konungens befallning, samma hedersbetygelser som för en i fält stupad general.

Född 1854 i Ferrol kom José Canalejas efter afslutade universitetsstudier in på den politiska banan. Han anslöt sig till det revolutionära republikanska partiet och invaldes 1881 i deputeradekammaren. Under åren 1888—1902 beklädde han i olika liberala

Forts. fr. sid. 118.

Officerarne samlades till krigsråd.

Då skrällde det till i småskogen, som kantade det turkiska lägret, som ett hagelsmatter ljud det. Ett brandgult, elakt sken brast i tu midt inne i ett buskage, spydde ut ett skydrag af projektiler, som sletto barken af träden och tuggade sönder hela markytan. Ljudlöst slog man efter man baklänges och framåt. Blod rann ur bubblande sår, gevären gled ur stelnande händer och sprängda lemmar krasade som krossadt glas, när smärtan kom någon olycklig att i kramp kröka sig.

Det blef åter tyst. De väntande stirrade sig blinda för att få syn på den dolde fienden, som så lömskt mejat ned deras kamrater. Men inte ett lifstecken visade sig. Man började åter andas upp. Feg var ingen man, men hvad skulle det tjäna till att dö, då man är ung och hvarje muskel ligger full af sparad kraft? Hade man bara fått mat nog! Hur dessa tre sista dygn hade varit svåra. Som fåglar plocka ett par korn ur en nedfallen sädeskärve, så hade man fått nöja sig med att ur ett par hirsax gnugga ut säden för att få något att tugga på.

På en gång skrällde det åter till än här än där. Blystormen brusade åter. Turkarne svarade med en salva, insatt på måfå i skogsbrynet midt emot. Deras artilleri slungade ut ett par projektiler, men det hela var att skjuta mot osynliga mål.

Som svar, ekosvar, flögo åter de skrällande eld-

regeringar en hel rad af ministerposter, var inrikes-, justitie- eller finansminister och visade städe ett varmt intresse för allt som kunde främja landets ekonomiska lyftning. Bredvid sin politiska verksamhet som ledande liberal arbetade han framgångsrikt som advokat, publicist och författare.

Blef 1910 konseljpresident i den nya liberala regeringen med ett antiklerikalt och socialreformatoriskt program. Han bröt klerikalismens öfvermakt, mildrade oron inom arbetarevärlden och beträmjade jordbruk, handel och industri till fromma för landets finanser.

Framstående såsom statsman, har Canalejas otvifvelaktigt varit sitt land till det gagn att hans förtidiga bortgång betyder en svår, kanske oersättlig förlust.

bollarna in öfver de osmanska linjerna, mejande ned den unga, omogna skörden.

Bland dem som föllo för andra granatsalvan var den anatoliske soldaten. En skäriva fläckte upp hans underlif, klädde af honom köttet på båda lären, kaflade af musklerna på hela nedra ryggpartiet. Han föll utan ett ord, utan ett skri.

Hade han kunnat uppfatta något i sin svåra stund, skulle det varit det vanvettiga springet af tusentals fötter, skulle han ha hört tusentals bröst flämta under soldaternas lopp för sina fattiga lif.

Ingen fiende hade de sett, ingen hade de fått möta. Då skulle de lugnt föredragit kampens dödsfaror och sårens svidande smärta. Men för deras primitiva begrepp och åskådningar bjöd det dem allt för starkt emot att taga döden af en osynlig hand. Därför sprungo de.

Tvenne dagar senare upptog en utsänd turkisk ambulanskår en dödsårad soldat. Med ansiktet inborradt i markens mossa blef han funnen, liknande ett djur, som söker krypa in i ett gömsle för att få dö i fred. Strax efter dog han — gick att sluta sig till de tiotusental ovetande, som dött med vidöppna ögon, ögon, som dock intet kunnat se. —

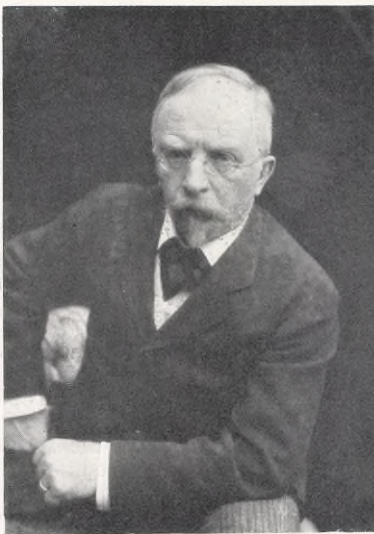
Denna bild, tagen ur verkligheten, med stoffet hämtadt från den berättelse, en kamrat till den fallne gaf på tyska sjukhuset, tecknar i klar, blodig skrift Balkankrigets gång, orsakerna till de turkiska arméernas undergång. *Nils Lago-Lengquist.*

DANSKA KONUNGAPARET I STOCKHOLM.

Christian Sinding gästar för närvarande Göteborg, där han dirigerar egna verk vid ett par af Orkesterföreningens konserter. Inledning häraf har HVARSDAG bedt mig om några rader text till ett porträtt af den fräjdade mannen. Trots knapp tid och bristande förmåga gaf jag ett löfte, som det nu gäller att infria.

För biografiska data hänvisar jag till lämpliga källor. Ej heller vill jag inkräkta på det område, där våra musikkritici föra den upplysta despotismens spira. Jag hinner blott att som komplement till porträttet ge några i hast fixerade intryck från de senaste dagarnes personliga umgänge med Sinding, tillfälligt uppfångade smådrag, som kanske likväl kunna vara belysande nog som karaktäristika. Jag hoppas Sinding förlåter mig min indiskretion.

Efter porträtt. Kliche: Bengt Skjerveparva.

CHRISTIAN SINDING.

Jag sitter bakom sista sekundfiolplatsen vid Sinding's första repetition med orkestern. Han repeterar sin nya symfoni i D-dur. Han har icke rört en taktpinne på flera år. Han anför med den orutinerade dirigentens stora, icke alltid fullt behärskade rörelser. Han är het och ifrig, knackar ofta af, gör sina anmärkningar i korta, nervösa satser och talar därvid så fort, att till och med hans hustru, som sitter bredvid mig, ofta har svårt att förstå honom. När han hunnit till finalen, upphör han att korrigera, spelar hela satsen rätt igenom, så att jag kan odeladt hängiiva mig åt glädjen öfver denna sundt lifskraftiga, naivt lifsbejakande musik, som utan tvekan eller tvifvel går sin väg tryggt fram, ljus och målmedveten. När satsen är slut, sänder han mig en halft glad, halft ängslig blick, kommer så hastigt ned till mig och hviskar i mitt öra: "gaar den?"

Efter repetitionens slut sitta vi tillsammans i kapellmästarerummet. Han är lycklig öfver or-

kestern, rörd öfver den sympati, som han känner komma sig till möte, och som synes öfverraska honom som något alldeles oväntadt och oförtjänt. Vi tala om musik och musikförhållanden, närmare och fjärrare, och han leder hälst samtalet så, att det blir jag, som måste meddela honom af mitt vetande och mina erfarenheter. Han är vetgirig som en intelligent skolpojke. Han, den erkände mästaren, är sådan, som jag skulle unna alla våra tjugoråringar vara.

Jag möter honom på gatan, då han kommer från ett besök hos Tor Aulin, som för närvarande ligger sjuk. Jag frågar, hur han funnit Aulin. "Å", svarar han, "han var storartad. Jag har lärt så mycket af honom på denna timme."

Ännu ett litet drag till speciell eftertanke för komponisterna.

Han repeterar sin pianokonsert med Karl Nissen. Med härskarelater och härskareblick leder han orkestern och tornar upp de storvulna dessdurklangerna i stolta stegringar. Han tyckes helt och hållet mästaren, som går upp i sitt eget verk. Men plötsligt vänder han sig mot Nissen och säger med det mest undfallande älskvärda tonfall: "Är tempot riktigt?"

Vi sutto i går till bords bland några vänner. Någon utbringade därvid en skål för Sinding och slutade med att säga, att han aldrig funnit en konstnär "mera stolt anspråkslös". Jag tror knappat att Sinding helt förstod meningen i detta. Ty anspråkslösheten är liksom stoltheten hos honom så naivt äkta, så ursprungligt oreflekterad, att han säkerligen själf aldrig observerat den.

Göteborg den 18 nov. 1912

Wilhelm Stenhammar.

SCEN UR "BÄRG-EIVIND OCH HANS HUSTRU" Å STORA TEATERN I GÖTEBORG. Fru Ragna Wettergreen (*) vid Norska Nationalteatern och herr V. Sjöström (*) i titelrollerna. (Foto. Bruce. Göteborg.) — Se text å sid. 115.

Den stora händelsen på krigsskådeplatserna under den sist förlutna veckan är staden Monastirs besättning af serbiska trupper. Redan den 10 nov. förmälde ingångna telegram i förväg denna händelse, som först den 15 - 16 synes ha ägt rum. Turkarne, de vid Kumanovo, Yskyb och Köprüly slagna delarna af västarmén jämte albaniska friskaror, hafva här presterat ett segt motstånd. De återstående turkiska trupperna hafva dragit sig söderut, där de möta i förra öfersikten omnämnda grekiska vänstra flygeln vid Florina och Banitza, numera förtärka af en del grekiska trupper som efter Salonikis kapitulation kunnat från högra flygeln frigöras.

Såväl i detta som andra fall har jag hittills med afsikt utelämnat segrarens rapporter om dödade och sårade, om tagna fångar och bytte. Skulle alla uppgifter härom under krigets gång hafva relaterats, återstode nu inga stridande i de turkiska arméerna, de tagna vapnen och artilleripjäserna vore tillräckliga att därmed beväpna en flerfaldt större styrka än den, Turkiet någonsin mäktat uppställa, för att icke tala om de väldiga förråd af lifsförnödenheter som de hungrande turkarna försummat att begagna sig af.

Fortfarande råder om den del af turkiska västarmén, som säges hafva varit samlad i trakten af Seres, fullständig tystnad liksom om de delar af bulgariska 2. armén och serbiska 1. armén som utefter Struma och Mesta nått fram till Ägeiska hafvet. Möjligen ha dessa senare dragits mot Konstantinopel, och är Seres-armén obefintlig eller befinner sig bland de vid Saloniki kapitulerande trupperna.

Vid Skutari och Tarabosch försvara sig de turkiska besättningarna fortfarande med framgång mot Montenegriner och Serber, och Grekerna stå stilla söder om Janina.

De förenade serbiska 3. armén och montenegriska nordarmén hafva med sitt kavalleri nått Adriatiska hafvet vid Alessio och ämnar, såsom det påstås, okkupera den albaniska västkusten till Durazzo i söder, oaktadt de österrikisk-italienska protesterna.

Förflytta vi oss så till den östra krigsskådeplatsen möter oss ett virrvarr af "autentiska" meddelanden och "förljudanden" som i allt motsäga hvarandra. Ena dagen råder 48 timmars vapenvila medan fredsunderhandlingar pågå och samtidigt pågå heta strider;

andra dagen inrycka bulgarerna i Tschataldjalinen, där bland försvararna koleran kräver 5,000 offer hvarje dag, och samtidigt härjar nämnda sjukdom huvudsakligast i de bulgarisk-serbisk-grekiska arméerna och turkarne afslå alla anfall.

Verkliga förhållandet torde kunna sammanfattas sålunda: Intet öfverenskommet vapenstillestånd har ägt rum. Däremot har tydligen den bulgariska armén (1. och 3. arméerna), därtill tvingad af de oerhörda förlusterna under föregående strider, måst till en viss grad hejda sin våldsamt snabba frammarsch för att invänta förstärkning från de å västra krigsskådeplatsen frigjorda bundsförvandterna och framför allt af belägringsartilleri. De inkomna meddelandena om turkarnes delvisa fördrifvande ur de befästade försvarsställningarna i Tschataldjalinen ha med all sannolikhet afsett mindre föipostfäktningar, hvarvid turkarne fördrifvs tillbaka från sina framför den befästade linien intagna ställningar. Efter dessa föipoststrider inneha bulgarerna staden Tschataldja och stå alldeles inpå den turkiska linien, med den berömda 3. armén på vänstra flygeln.

Säkerligen kan den turkiska armén i denna ställning bjuda ett aktningvärdt motstånd, isynnerhet som ett par omständigheter, hvilka förut varit de bidragande orsakerna till dess nederlag, här icke längre göra sig i så hög grad gällande. Under hela fälttåget har armén hungrat i brist på ordnad intendentur och träng, vidare har ammunitionersättningen varit i hög grad bristfällig, så att efter några timmars strid artilleriet tystnat och hela regementen måst dragas ur stridslinien. Slutligen har ingen ordnad fältsjukvård varit i verksamhet, kanske ej funnits till, hvilket haft till följd, att alla sårade fått kvalrigga på slagfältet, en syn som icke kunnat undgå att verka demoraliserande på truppen. På grund af Tschataldja-ställningens närhet till huvudstaden och det uppehåll i striderna som ägt rum hafva säkerligen stora förråd af såväl lifsförnödenheter som ammunition hunnit anskaffas och framföras. Erfarenheten har visat, att den turkiska soldaten, om han får föda och ammunition, ej är att förakta såsom motståndare.

Om ej fred dessförinnan slutits, kommer den förestående kampen om Tschataldja-befästningarna med

Efter fotografi.

SOPHIA-MOSKÉN I KONSTANTINOPEL, den gamla byzantinska helgedomen, 1453 eröfrad af turkarne och af dem omdanad för muhammedansk gudstjänst; nu det främsta föremålet för bulgarernas begär och turkarnas försvar i Konstantinopel.

Kliche: Högst oupplyst.

det: En hufvudorsak till det turkiska nederlagen ligger utan tvifvel i arméns numeriska svaghet gentemot Balkanstaternas. Det allmänna antagandet, att Turkiet för ett krig på europeisk krigsskådeplats kunde förfoga öfver minst 450,000 man inf., 21,000 kav., 1050 kanoner och 250 maskingevär har visat sig öfverdrifvet. De ha icke kunnat uppställa mer än högst 240,000 man 870 kanoner och 154 maskingevär. Dessa stridskrafter voro från början sålunda fördelade på de olika krigsskådeplatserna: I Adrianopel och ställningarne omkring Kirk-Kilisse: 100,000 man 488 kanoner, 1,200 ryttare och 80 maskingevär; vid Struma: 18,000 man 36 kanoner och 6 maskingevär; vid Wardar: 80,000

TURKISK INFANTERIRETRÄTT FRÅN TSCHORLU TILL LULEBURGAS.

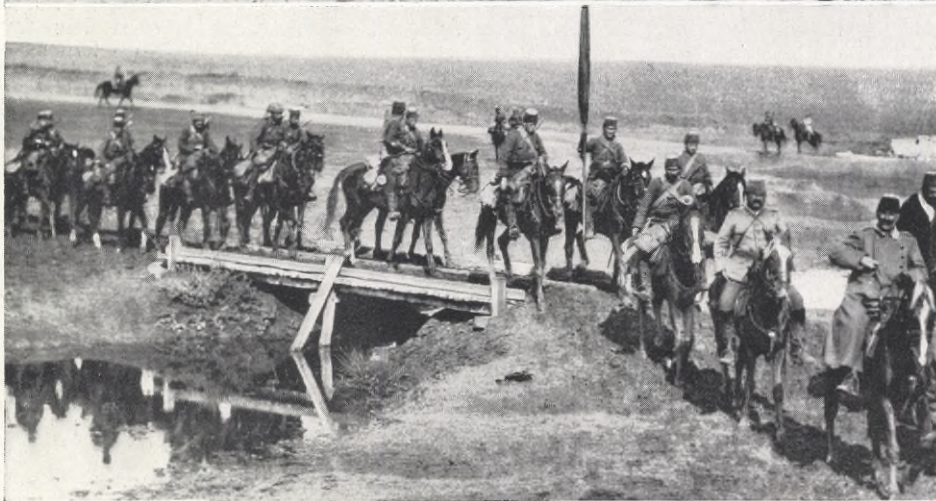
säkerhet att blifva en bland de fruktansvärdaste i krigshistorien.

*

Man synes från början ha öfverskattat den turkiska arméns numerär. I den förut anförda österrikska militärtidskriften heter

TURKISKA OCH BULGARISKA SÅRADE ANLÄNDA TILL LÄGRET I STARA-ZAGORA.
EFTER SENASTE ORIGINALFOTOGRAFIER.

1. SALIH PASCHA, som kommenderade den turkiska kavalleridivision hvilken hjältemodigt försvarade järnvägen under slaget vid Lüle-Burgas.

2. SÅRADE.

3. EN DEL AF SALIH PASCHAS KAVALLERIDIVISION, drager sig tillbaka efter slaget vid Lüle-Burgas.

4. TURKISKA DESERTÖRER OCH LÖSDRIFVARE föras in i Tschorlu under bevakning.

man, 348 kanoner, 9,500 ryttare och 60 maskingevär: mot Grekland: 40,000 man 64 kanoner och 8 maskingevär. Balkanstaternas stridskrafter räknade det dubbla antalet.

G. R.

EFTER SENASTE ORIGINALBILDER.

1—2. KUNG FERDINAND BESER SITT BYTE: 1. En bro öfver Maritza som turkerne sökte spränga vid återlägget från Mustafa Pascha. — 2. Mottagandet vid Mustafa Pascha. — 3. TURKISKT ARTILLERI I FLYKT FRÅN LÜLE-BURGAS. En ypperlig krigsbild. — 4. AZIZ PASCHA, den egyptiske prins och turkiske kavallerigeneral som kommanderade vid Kirk Kälisse och som förebrås vara orsaken till kavallerinederlaget där.

EFTER SENASTE KRIGSBILDER.

NÅGRA AF DE 50,000 TURKISKA GEVÄR serberna togo vid Kumanovo och Yskyb.

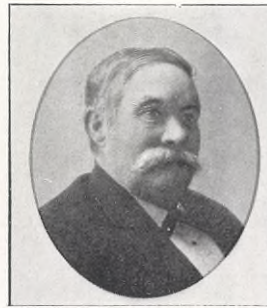
* Data å sista sidan.

C. BERGSTRÖM.
F. d. Slussinsp. F. d. Komm.-
man. - Borensberg. 90 år 6 Nov.

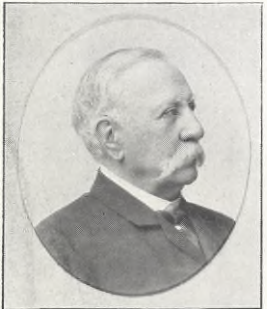
A. KEILLER.
Bruksegare. - Göteborg.
80 år 26 Nov.

G. E. SVALLING.
F. d. Fabrikör. - Stockholm.
75 år 13 Nov.*

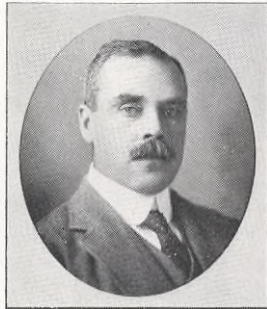
E. A. M. WELIN.
Ingenjör. - London.
50 år 10 Nov.*

E. M. UNGER.
Häradshöfding. - Stockholm.
80 år 26 Nov.*

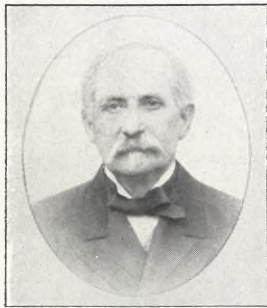
G. F. A. GREFBERG.
Rådman. - Söderköping.
70 år 13 Nov.*

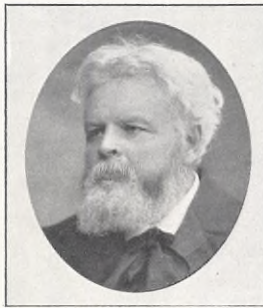
J. T. MILLAR.
V. Häradshöfding. Not. Publ. -
Stockholm. 50 år 15 Nov.*

P. MALM.
Stadskamrer. - Stockholm.
50 år 17 Nov.

J. H. KELLGREN.
Direktör. - London.
75 år 24 Nov.*

E. A. G. KLEEN.
Fil. o. Med. D:r. - Stockholm
65 år 21 Nov.*

A. A. LINDBERG.
Skriftställare - Järna.
65 år 16 Nov.*

J. E. ARVEDSON.
Med. Lic. - Stockholm.
50 år 13 Nov.*

L. F. A. LÄFFLER.
F. d. Professor. - Djursholm.
65 år 15 Nov.*

K. J. WARBURG
Professor. - Stockholm.
60 år 23 Nov.*

E. A. KARLFLD'T.
Fil. D:r Skald - Stockholm.
Nyutn. sekr. i Sv. Akademien.*

G. O. HJORTZBERG.
Professor. - Stockholm.
40 år 14 Nov.*

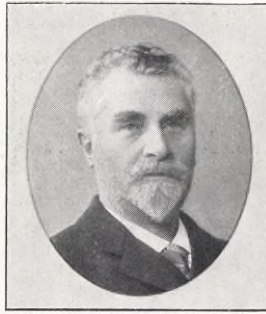
* Data å sista sidan.

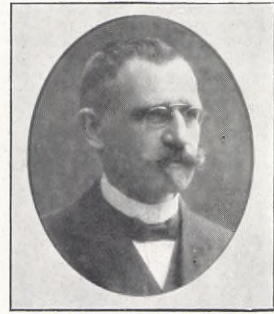
C. MEURLING.
Kontr. prost. Kyrkoherde. —
Kristdala. 65 år 19 Nov.*

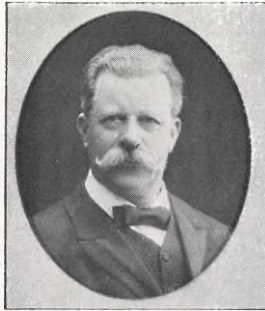
S. J. A. BOIJE AF GENNÅS.
Rektor. Fil. lic. — Stockholm.
60 år 28 Nov.*

C. J. H. MÖLLER.
Läroverksadjunkt. — Lund.
60 år 13 Nov.*

I. DAMM.
Lektor. Fil. Dr. — Gefle.*
50 år 18 Nov.*

G. O. KNAUST.
Grosshandlande. — Sundsvall.
60 år 24 Nov.*

A. F. KARLSON.
Handlande — Linköping.
60 år 13 Nov.*

A. MOBERG.
Grosshandlande. — Stockholm.
50 år 21 Nov.*

F. V. FORSMAN.
Grosshandlande. — Norrköping.
50 år 5 Nov.*

A. P. GUSTAFSSON.
Landbrukare. — Örebro.
60 år 22 Nov.*

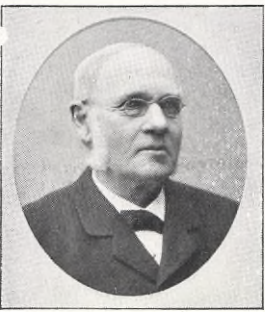
O. F. DAVIDSSON.
Folkskollärare. F. d. Stadsfull-
mäktig. — Gefle. 60 år 24 Nov.*

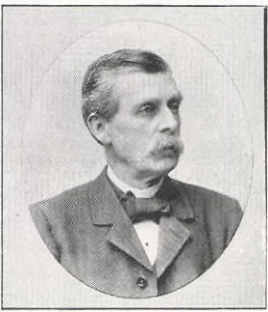
P. E. OLSSON.
Handlande. Rådman — Nora.
50 år 20 Nov.*

K. ANDERZON.
Häradsdomare. Komm.-ordf. —
Torpa, Ervalla. 50 år 12 Nov.*

P. OLSON †.
Disponent. — Sundsvall.
F. 32. † 5 Nov.*

J. A. NORBLAD †.
Fil. Dr. — Stockholm.
F. 39. † 13 Nov.*

J. P. LAGERGREN †.
F. d. Rektor. Fil. d.r. — Stock-
holm. F. 42. † 15 Nov.*

A. KARTING †.
Fabrikör. — Stockholm.
F. 60. † 20 Okt.

GUSTAF EMANUEL SVALLING. Bildade 71 firman Lamberg & Svalving som vid Mölntorp anlade fabrik i tillverkn. af järn, jernmanufaktur samt lugg- och stäckvapen, såsom sablar o. floretter, hvilka inom armén och flottan vunno stort erkännande. Ingick 95 som deleg. o. senare som chef i firman B. & O. Libergs fabr. a.-b. i Rosenfors, dit den finare sabeltillverkn. överflyttades. Sedan 06 bosatt i hufvudstaden.

AXEL WELIN. Elev v. Tekn. skolan i Stockholm 79—81 o. 82—84, v. Kings Coll. i London 87. Konstruktör v. Stockh. Vapenfabrik 85—86, v. Nordenfelts Guns & Ammunition Co. Lim. London 86—88; innehafvare af konstruktionsbyrå i London sedan 88 o. verkst. direktör i The Welin Davit & Engineering Co. Lim. sedan 10. En bland stiftarne af Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet. Synnerligen verksam, framträdande o. populär inom den svenska kolonien i London, till hvars fromma han nedlagt ett betydande arbete.

MAGNUS UNGER. Stud.-ex. 52, hofr.-ex. 56, v. häradshöfd. 62, häradshöfding i Nora doms. 75—01. Led. af Riksd. F. K. 85—08, hela tiden led. af Konstitutionsutsk.; fullmäktig i Riksgäldskontoret 1900—04.

GUSTAF GREFFBERG. Rådman i Söderköping sedan 70, dir. v. Östergöt. E. Banks ad.-kontor 76, ordf. i sparbankstyr. 86; under ett flertal år led. af drätselkäm. samt af direktionen i läns- o. brunns-lasarettet.

JAMES MILLAR. Stud.-ex. 80, hofr.-ex. 88, v. häradshöfd. 91, notarius publicus i Stockholm 93 samt advokat därstädes.

HENRIK KJELLGREN. Stud.-ex. 55, löjtn. v. Vestg.—Dals reg. 64; upprättade gymn.-inst. i Götha samt därefter på flera andra platser. Särskildt i London är det stora Kjellgrenska institutet synnerligen berömt. Har anlagt en i Sverige mycket känd filial vid Sanna. — Hänvisa till biografi o. helsidesporträtt i ärg. IX : 8.

EMIL KLEEN. Stud.-ex. 68, fil. dr. 75, med. lic. 81, med. dr. i Wien 83 med. hedersdr. i Upsala 07. Prakt. läkare i Stockholm om vintrarne, om somrarne i Karlsbad sedan 84. Medicinsk o. vittor författare.

ALFRED LINDBERG. Stud.-ex. 70, stud. i Upsala 71—75, lär. v. Manila 76—08; som pensionerad bosatt i Jöna. Skriftställare hufvudsakl. författare af tidn. uppsatser; Svensk topografisk bibliograf. Innehär en samling sv. topografi som i vissa afseenden torde vara den största enskilda.

JOHAN ARVEDSON. Stud.-ex. 81, med. lic. 93. Förestånd. i eget privat gymnast. institut i Stockholm f. utbild. af kvinl. gymnastikdirektörer. Examensträtt g. k. resolution 02.

FREDRIK (FRITZ) LÄFFLER. Stud.-ex. 66, fil. dr. 72, docent i nord; språk v. Upsala Univ. s. a., e. o. professor i svenska spr. 81, tjänstledig på grund af sjukdom 83 åsked 04. Omfattande förl.-verksamhet.

KARL WARBURG. Stud.-ex. 70, fil. dr. 77, professor i estetik, litt.-o. konsthist. v. Göteborgs högskola 90, prof. v. Stockholms högskola 09, bibliotekarie v. Nobelinstit. bibliotek 1900. Litteratur- o. konsthistoriker. Stadsfullmäktig, v. ordf. i styr. i stadens stat. kontor. Biografi o. helsidespoträtt i ärg. II : 12.

AXEL KARL FELDT. F. 64, fil. lic. 98, lär. vid privata läroverk och folkhögskolor 93—96, e. o. amanuens vid k. biblioteket och bibliotekarie vid K. Landbruksakad. Redan år 1895 debuterade han som författare med diktsamlingen "Vildmarks och kärleksvisor", som strax gjorde honom till ett kändt namn i författarevärlden. Men sin rangställning som diktare vann Karlfeldt dock först med sin andra diktsamling "Fridolins visor", som utkom 1898. Af Sv. Akademien i dagarne utsedt till dess ständige sekreterare.

OLOF (OLLE) HJORTZBERG. Elev v. Fria Konst. Akad. 92—96, figur- o. dekor.-målare. Professor i teckning v. nämnda akademien sedan 11. Biografi o. helsidesporträtt i ärg. XIII:9.

CHARODOTES MEURLING. Stud.-ex. 65, prestv. 71, kyrkoherde i Kristdala sedan 76, kontr.-prost 98. Landstingsman 98—06. Led. af Riksd. A. K. 09—11, led. af Första K. 12. Ömbud i Link. stift v. kyrkomötet 10. Led. af styr. i A.-B. Kristdala Folkbank sedan 06.

STEN BOJJE AF GENNÄS. Stud.-ex. 74, fil. lic. 81; adj. v. h. lat.-lärov. å Norrmalm 92, tf. rektor v. Katarina realskola i Stockholm sedan 05. Led. af K. Direktionen öfver Stockh. stads undervisningsverk 10. Sv. Lärarsällskapets sekr. 83—85 o. 87—91. Kyrkofullmäktig, stadsfullmäktig, led. af Folkskoleöverstyr., o. af dess ekonomiskt.

HENRIK MÖLLER. Stud.-ex. 71, fil. kand. 77, musiklär. v. Lunds h. allm. lärov. 78, adj. derst. 83. Anförare i Lunds Stud. sängfören. 76—85 samt 90. Tidigare varit led. af drätselkäm., fattigv.-styr. ävensom skolråd o. stadsfullmäktig. Ordf. i Lunds stads Badhusdir.

IVAR DAMM. Stud.-ex. 80, fil. dr. 96; e. o. lär. v. allm. lärov. i Upsala 92—97, adj. derst. 97, lektor i mat. o. fysik i Gefle sedan 99. Förestånd. i Arbetareinst. i Gefle sedan 02. Verksam föreläsare sedan 03. Redigerade kalendern Almanack f. alla 99—01. Läroboks- o. vittor författare.

GUSTAF KNAUST. Delegare i Import a.-b. G. Knaust & Larsson i Sundsvall. Stadsfullmäktiges ordförande sedan 11; v. ordf. i Sundsv. E. Bank, styr.-led. i Sparbanken, i Utskänkn.-bol. samt i Brandförsäkr. a.-b. Norrland. Led. af Hushålln. Sällsk. förvaltn.-utskott. Landstingsman. Led. af Riksd. F. K. 11. Led. af Jernvägsrådet.

AXEL KARLSON. Hufvuddelägar i a.-b. Axel Karlson & Co. i Linköping. Led. af stadsfullmäktige. Ordf. i Östergöt. Minutandl. fören. samt i Link. Köpmannafören. Led. af styr. i Riksbankens adf. kontor 96 samt dess ordf. sedan 02. V. ordf. i styr. i Mell. Östergöt. järnv. a.-b. samt bols. verkst. direktör sedan 03. Led. af styr. i Östergöt. E. Bank samt v. ordf. i styr. i Österg. Hypoteksbörs.

ADOLF MOBERG. Delegare i firman Moberg & Wenggren i Stockholm. Ordf. i Sveriges Kontoristförening 04—10, numera led. af styr. Ordf. i Riksförbundet af äffarsanställe hvilket tillkommit på Ms initiativ. Tidigare varit styr.-led. i Sv. Allm. Handelsföreningen.

FRITZ FORSMAN. Sedan 99 inneh. af firman Eric Ringman i Norrköping. Stadsfullmäktig sedan 1900, led. af beredd. utsk., kassa-förvalt. i Gust. barnhusets stift., led. af hamnstyr., dess ordf. sedan 07, led. af hamnkomm. Fullmäktig i Sv. Arbetsgifvarefören. o. i Sv. Redarefören., ordf. S. Sveriges Stufvareförbund; på sin tid led. af Arbetarefören:s direktion.

ANDERS PETER GUSTAFSSON. Eger egendomen Ökna i Gellersta, sedan 08 bosatt i Örebro. Tidigare varit kommunalordf. under många år, landstingsman sedan 98. Styr.-led. i Örebro läns Brandstodsbolag, styr.-led. o. verkst. dir. i A.-B. Örebro Dagblads Tryckeri. Led. af Riksd. A. K. sedan 94.

PER OLSSON. Innehär firman Andersson & Olsson i Nora; ombud f. Köpmannaföreningarne; rådman. — Ordf. i Fattigv.-styr.; tidigare ordf. i drätselkammare samt brandchef. Kassör i Nora Sparbank, led. af dess styr., led. af styr. i Nora Folkbank, sedermera Nora Kreditkassa.

PER OLSON †. Disponent i Alafors sågverk till 91; på sin tid ordf. i styrelserna f. Sunds trävaru a.-b. o. Brandförsäkr. a.-b. Norrland, led. af styr. i Sundsvalls Handelsbank 88—1900. Mångårig landstingsman till 91.

JACOB AUGUST NORBLAD †. Stud.-ex. 58, fil. dr. 75. Aman. v. Labor. f. allm. och åkerbrukskemi 64—74, docent i analyt. kemi v. Upsala Univ. 73, kemist v. Rörstrands porslinsfabrik 74. Led. af Sthlms skiljenämnd för hand., ind. och stöf., af nämnden f. döstumsundervisningen i Ta distr., kyrkofullmäktig i Matheus förs., kyrkoråd, ordf. i styr. i församls barnkrubba. Led. af Stockholms stadsfullmäktige 95—11, led. af dess beredd. utskott fr. 01. Mångårig led. af Borgarskolans styr. och af dess undervisningsråd samt detsas ordf. Under många år ordf. i Sv. Kemistsamfundet Hedersled. af Gestr.—Hels. nation i Upsala.

JONAS LAGERGREN †. Stud.-ex. 61, fil. dr. 72. Docent i lat. v. Upsala Univ. s. a., lektor i Norrköping s. a., tf. rektor v. h. allm. lärov. i Skara s. a., lektor derst. 75, rektor v. h. allm. lärov. i Skövde 80, tf. rektor v. h. allm. lärov. i Hernösand 82, i Jönköping 89—06. Vid några tillfällen tf. läroverksråd. På flera platser der L. haft sin verksamhet var han stadsfullmäktig Inspektör v. läroanstalter i Stockholm.

INNEHÅLL:

Nobelpristagaren öfveringenjör Gustaf Dalén (helsidesporträtt med biografi.) — Danska konungaparet i Stockholm. — Christian Sinding i Göteborg. — Scenur "Berg-Eivind och hans hustru." — Skådespelerskan Ragna Wettergreen. — Kristina Gyllenstierna-statyn aftäckes. — Fagerbergs Engelbrektsstaty. — Gråbrödraklostret i Ystad. — Nobelpristagarne Gerhart Hauptmann och professor Grignard. — Attentatet mot Spaniens konseljpresident. — Balkankriget i ord och bild. — Granaten (specialkorrespondens från Konstantinopel). — Fabriksbrand i Gefle. — Porträttgalleri

HRR FOTOGRAFER uppmanas att vid insändande af bilder till HVAR 8 DAG icke urakilltå utsättande af tydligt firmamn och adress å respektive fotografier. Endast då angifves fotografen

Foto. Linnér, Gäfle.

Kliché: Bengt Sjöström.

GEFLE PORSLINSFABRIK NEDBRUNNEN DEN 17 NOVEMBER.

Skadan Kr. 175,000

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskild medgifvande förbjudes vid laga påföljd.